

31.05 Літературне читання

МІФИ І ЛЕГЕНДИ ДАВНІХ УКРАЇНЦІВ.

Ми живемо у ХХІ ст., тож маємо можливість і читати художні твори, і слухати їх в аудіозапису, і переглядати в театрі, у мережі Інтернет чи по телевізору. Навіть найдавніші твори, які виникли тоді, коли людина ще не винайшла письмо, нині надруковані в книжках. Вони дійшли до нас із сивої давнини. А як? Коли не було писемності, люди передавали їх з уст в уста (звідси й прикметник усний), від покоління до покоління. Міфи, легенди, казки, перекази, пісні, загадки, прислів'я складали талановиті люди, імена яких тепер невідомі.

Первинний варіант таких творів із часом зазнавав змін. Скажімо, пісню, що подобалася людям, переспівували в різних місцевостях, постійно вносячи в неї щось своє, удосконалюючи її. Пісня, навіть неповністю, та з часом таки змінювалася, ставала кращою. До речі, українських народних пісень нині нараховують майже 300 тисяч! До нас дійшла велика кількість народних казок, легенд, переказів... Усі ці твори називають фольклором (від англ. folk-lore — народна мудрість), або усною народною творчістю

- Легенда — це розповідь казкового чи фантастичного характеру про незвичайну подію або життя й діяльність якоїсь особи. У легендах здебільшого йдеться про реальну людину, яку знає й любить народ, або про визначну історичну подію. Найпопулярніші легенди розповідають про героїчні вчинки Богдана Хмельницького, Максима Залізняка, Олекси Довбуша, Устима Кармелюка. Цих історичних постатей народ наділив неймовірною силою та відвагою, часто їхні можливості було перебільшено, як у казках. Отже, казковість, фантастичність — яскрава прикмета легенди.

Міф— це розповідь, що передає уявлення наших далеких предків про створення світу, його будову, про богів і демонів, різних фантастичних істот.

Легенди:

Міфологічні

Біблійні, героїчні

Уявлення про Всесвіт, природу, богів, демонів

Життя святих християн, героїчні вчинки реальних історичних осіб

Міфичні істоти

Домовик – це персонаж слов'янської міфології, дух або хатнє божество, що живе в хаті та піклується про неї та її мешканців, або навпаки – шкодить їм.

Вій

Персонаж з української демонології, який володіє довгими й густими віями, через які нічого не бачить. Коли нечиста сила підіймає вії, його погляд вбивчий і руйнівний. Про нього навіть писав Микола Гоголь в однойменній повісті.

Потерчата

За переказами, душі нехрещених дітей протягом 7 років літають і просять "Хреста!". Їхні голоси схожі на жаб'яче кумкання. А хто почує, той повинен пожаліти нещасну душу: кинути хустинку, рушник або шматок полотна, як крижмо для хрещення. І потрібно промовити: "Іван та Марія! Хрещу тебе в ім'я Отця, Сина і Святого Духа. Амінь." та дати ім'я дитині. Тоді потерча стане янголом.

Чугайстер – це фантастичний образ в українській міфології, який невідомий іншим слов'янським народам. Його часто описують як веселого, життєрадісного, оброслого чорною або білою шерстю лісовика із блакитними очима. Чугайстер танцює та співає. Крім того, він полює на мавок, які заманюють молодих лісорубів та пастухів у нетрі й гублять їх.

Русалки

Про вигляд цієї істоти, походження, здібності та відношення до людини досі сперечаються. Загалом русалки – це духи померлих жінок і дівчат, які з'являються влітку в полях, лісах, біля річок.

За переказами, русалки мають вигляд тіней людей, ходять голі або не відрізняють зовнішньо від людей. А в деяких повір'ях русалка може набути подоби тварини – щура, птаха, корови та інших.

Відео «Міфи та легенди давніх українців»:

<https://www.youtube.com/watch?v=YZFuTZpvBT0>

Перевір свої знання:

Питання №1

Розповідь казкового чи фантастичного характеру про незвичайну подію або життя й діяльність якоїсь особи.

☐ А) легенда

☐ Б) диктант

Питання №2

Яскрава прикмета легенди

☐ А) казковість, фантастичність

☐ Б) визначеність дат, реалістичність

Питання №3

Учені поділяють легенди на три різновиди:

☐ А) міфологічні, біблійні та героїчні.

☐ Б) міфологічні, драматичні та фантастичні

Питання №4

У міфологічних легендах йдеться про

☐ А) уявлення про Всесвіт, природу, богів, демонів

☐ Б) життя святих, перших християн

Питання №5

У біблійних легендах йдеться про:

☐ А) життя святих, перших християн

☐ Б) героїчні вчинки реальних історичних осіб

Питання №6

У героїчних легендах йдеться про

☐ А) героїчні вчинки реальних історичних осіб

☐ Б) життя святих, перших християн